

Lessen in democratie

In het interessante artikel van Dirk Vlasblom worden nieuwe inzichten besproken in het verband tussen onderwijs en democratie, naar aanleiding van een onderzoek van Heiner Rindemann ('Lessen in democratie', (w&o, 22 maart). Helaas blijkt uit het artikel niet, dat ook met name naar India is gekeken. De getallen die worden genoemd over levensvatbaarheid van democratie versus nationaal inkomen per hoofd van de bevolking lijken daar niet op te wijzen. India scoort immers laag in inkomen, maar hoog in democratie, zodat India een tegenvoorbeeld lijkt te kunnen zijn van minstens enkele van de veronderstelde relaties. Ik vind het jammer dat het artikel niet expliciet aandacht besteedt aan India, niet alleen vanwege de langdurige democratie in India – maar ook, omdat naar mijn mening Europa zich moet voorbereiden op een m.i. onvermijdelijk partnerschap met India.

Rombout Meijer

Informaticadocent hogeschool Utrecht

Lessen in democratie 2

De conclusie dat de kwaliteit van het onderwijs in 'volwassen democratieën' hard daalt is helaas juist ('Lessen in democratie', w&o, 22 maart). De bevindingen van Dijsselbloem c.s. zijn illustratief. Dat democratieën slecht met onderwijs omgaan heeft een eenvoudige verklaring. In de meeste democratieën zijn politici mensen die mislukt zijn in hun gewone werk, of hun incompetentieniveau hebben bereikt. Omdat iedereen onderwijs heeft 'genoten' denken deze politici zich er in detail mee te moeten bemoeien. Het

resultaat is slecht onderwijs in veel democratieën. De stelling dat Rindermans' onderzoek interessant is voor politieke wetenschappers is onjuist daar er geen politieke wetenschap bestaat. Er zijn wel mensen die zich bezighouden met het beschrijven van en kletsen over de politieke aspecten van onze samenleving. Hoewel we het belang van onderwijs voor de democratie niet moeten onderschatten, is dat niet de enige parameter die invloed heeft op de kwaliteit van een democratie. De USSR had voortreffelijk onderwijs, toch zou het wel erg ver gaan de USSR een

democratie te noemen. Het voorbeeld van Noord-Korea (foto bij het artikel) en nazi-Duitsland bevestigen dat.

H. F. R. Schöyer

Zoetermeer

Bidsprinkhaankreeft

In het artikel 'Bidsprinkhaankreeft communiceert met een "geheime" lichtcode' (w&o 22, maart) wordt opgemerkt dat er tot nog toe geen dier was gevonden dat circulair gepolariseerd licht kon zien. Als wij de mens hierbij betrekken, is deze opmerking niet correct. Nadat Haidinger in 1844 heeft ontdekt dat het menselijk oog het vermogen heeft om lineair gepolariseerd licht van ongepolariseerd licht te onderscheiden, heeft Shurcliff in 1955 aangetoond dat wij ook in staat zijn circulair licht als zodanig te onderscheiden. Voor beide vormen van polarisatie zien wij een 8-vormig gelig figuurtje in het midden van ons gezichtsveld verschijnen dat afwezig is als het invallend licht ongepolariseerd is. In het geval van lineaire polarisatie hangt de stand van de 8 samen met de richting van de polarisatie; in geval van circulair gepolariseerd licht maakt de 8, afhankelijk van de draairichting, een hoek van $+45^\circ$ of -45° in het gezichtsveld: het wijst naar de 1:30 uur positie voor rechtsdraaiend gepolariseerd licht en naar de 10:30 uur positie voor linksdraaiend gepolariseerd licht.

Ons vermogen lineair gepolariseerd licht te zien is sterk: ik ben vrijwel niemand tegengekomen die het 8-vormige figuurtje niet zag. Door oefening (door een polarisatiefilter voor het oog rond te draaien en naar een egaal verlicht vlak te kijken) neemt dit vermogen toe. Ons vermogen om circulair licht als zodanig te zien is wat minder sterk, maar toch nog aanzienlijk.

Wij kunnen in principe lineair en circulair gepolariseerd licht van elkaar onderscheiden door het hoofd te kantelen en te bezien of het 8-vormige figuurtje met het hoofd meedraait. Naar mijn weten is de precieze responsie van het menselijk oog op mengvormen van lineair en circulair gepolariseerd licht nog niet goed onderzocht.

Dr G. P. Können

Soest